

Nytjaplöntur á Íslandi 2023

Yrki, sem mælt er með fyrir landbúnað, gras- og golfflatir,
landgræðslu og garðrækt

*Varieties recommended for Icelandic
agriculture, land reclamation, turfgrasses and greens*

Landbúnaðarháskóli Íslands, 2023.

Rit Lbhí nr. 161

ISSN 1670-5785

ISBN 978-9935-512-36-9

Ritstjóri: Þóroddur Sveinsson

Yfirllestur og uppsetning rits: Margrét Jónsdóttir

Ljósmyndir báðu megin á forsiðu: Byggyrki á Hvanneyri, 15. september 2022 (ÞS)

Landbúnaðarháskóli Íslands starfar á sviði sjálfbærrar auðlindanýtingar, búvísinda, umhverfisvísinda, skipulagsfræði og matvælaframleiðslu á norðurslóðum. Fagfólk skólans nýtur akademísks frelsis og hefur sjálfðæmi við val á viðfangsefnum, túlkun niðurstaðna og birtingu þeirra, innan ramma starfsreglna skólans. Hlutverk Rits Lbhí er að miðla faglegrri þekkingu en það er ekki ritrýnt. Efni hvers rits er á ábyrgð höfundar og ber ekki að túlka sem álit Landbúnaðarháskóla Íslands.

Formáli

Nytjaplöntur á Íslandi er árlegt rit sem komið hefur út um langt árabíl, upphaflega hjá Rannsóknastofnun landbúnaðarins (RALA) en frá 2005 hjá Landbúnaðarháskóla Íslands (Lbhí). Í ritunum eru skráðar tegundir og yrki til ræktunar í landbúnaði, uppgræðslu, útigarðyrkju og grasflatir á Íslandi. Árgangarnir á þessari öld eru aðgengilegir á heimasíðu Lbhí;

<https://www.lbhi.is/skolinn/rannsoknir/utgefid-efni>

Á listunum eru yrki af hverri tegund sem hafa reynst best í skipulögðum tilraunum hér á landi. Þetta á sérstaklega við fjölær fóðurgrös og kornyrki til þroska. Grænfóðuryrki á lista hafa flest verið prófuð í tilraunum hér á landi en ekki endilega eins mikið eða skipulega eins og korn- og túngrasayrkin. Þá geta verið yrki á listanum með góða og langa reynslusögu hér á landi en hafa ekki verið prófuð í skipulögðum tilraunum. Einnig er horft til niðurstaðna yrkjaprófana í Skandinavíu við val á listana.

Eins og fyrr markast listinn talsvert af því hvað yrkjaprófanir í mörgum tegundum eru stopular eða engar. Fyrir því liggja nokkrar ástæður en einnig er í mörgum tegundum mjög takmarkað framboð af nýjum yrkjum sem henta við íslenskar aðstæður. Einna helst hefur það bitnað á tegundum til landgræðslu, garðyrkju (grænmeti og ber), iðnaðar og fyrir grasflatir þar sem litlar sem engar breytingar hafa verið listanum um árabíl.

Fyrir árið 2023 hefur verið bætt við nokkrum yrkjum frá listanum í fyrra eða; 3 í vallarrýgresi, 1 í grænfóðurhöfrum, 1 í vetrarrepju (grænfóður) og 2 í fóðurertum (var gráertur). Þá eru tvö yrki kynnt til sögunnar í tveimur nýjum tegundum á nytjaplöntulistanum. Það eru annars vegar hestabaunir sem einnig ganga undir nafninu bóndabaunir og hins vegar refasmári. Einnig hafa lýsingar á tegundum og yrkjum víða verið uppfærðar.

Hafa skal í huga að sumar tegundir á listanum getur verið áhættusamt og erfitt að rækta við íslenskar aðstæður og uppskerugeta er mjög breytileg milli tegunda. Þegar skrifað stendur að ákveðin yrki eru uppskerumikil er átt að við að þau gefi meiri uppskeru en önnur yrki sömu tegundar. Það kemur einnig betur fram í lýsingu á tegundunum í hverjum kafla.

Þóroddur Sveinsson
ritstjóri

Höfundar yrkjalista:

Guðni Þorvaldsson (túngrös, landgræðsla, gras- og golfflatir)

Helgi Jóhannesson, Ráðgjafarmiðstöð landbúnaðarins (útigrænmeti)

Hrannar Smári Hilmarsson (korn, grænfóður)

Samson Bjarnar Harðarson (ber)

Þóroddur Sveinsson (túngrös, korn, olíuplöntur, grænfóður og heilsæði)

Efnisyfirlit (*Index*)

Fjölærar fóðurjurtir í túnrækt (<i>Perennial forages for cultivated pasture</i>)	4
Vallarfoxgras (<i>Phleum pratense</i>)	4
Vallarrýgresi (<i>Lolium perenne</i>)	5
Hávingull (<i>Festuca pratensis</i> Huds.)	5
Axhnoðapunktur (<i>Dactylis glomerata</i>)	6
Vallarsveifgras (<i>Poa pratensis</i>)	6
Tágavingull (<i>Festuca arundinacea</i> Schreb.)	7
Háliðagras (<i>Alopecurus pratensis</i>)	7
Hvítsmári (<i>Trifolium repens</i>)	7
Rauðsmári (<i>Trifolium pratense</i>)	7
Túnsmári (<i>Trifolium hybridum</i>)	8
Refasmári (<i>Medicago sativa</i>)	8
Grænfóður og heilsæði (<i>Green fodder and whole crops</i>)	9
Grænfóðurbygg (<i>Hordeum vulgare</i>)	9
Grænfóðurhafrar (<i>Avena sativa</i>)	9
Vetrarrúgur (<i>Secale cereale</i>)	10
Einært rýgresi (<i>Lolium multiflorum</i>)	10
Fóðurrepja (<i>Brassica napus</i> var. <i>oleifera</i> DC)	11
Fóðurmergkál (<i>Brassica oleracea</i> var. <i>acephala</i>)	11
Fóðurnæpa (<i>Brassica napus</i> var. <i>napobrassica</i>)	11
Fóðurhreðka (<i>Raphanus sativus</i> var. <i>oleiformis</i> pers.)	11
Fóðurflækja (<i>Vicia sativa</i>)	12
Fóðurerta (<i>Pisum sativum</i>)	12
Einær fóðurlúpína (<i>Lupinus</i> spp.)	12
Hestabaunir (<i>Vicia faba</i>)	13
Korn til þroska (<i>Cereal crops</i>)	14
Bygg (<i>Hordeum vulgare</i>)	14
Hafrar (<i>Avena sativa</i>)	15
Vorhveiti (<i>Triticum aestivum</i>)	15
Vetrarhveiti (<i>Triticum aestivum</i>)	16
Vetrarrúgur (<i>Secale cereale</i>)	16
Olíujurtir (<i>Oil crops</i>)	17
Olíurepja (<i>Brassica napus</i> var. <i>olifeira</i> DC)	17
Olíunepja (<i>Brassica rapa</i> var. <i>olifeira</i> DC)	17
Iðnaðarjurtir (<i>industrial plants</i>)	18
Iðnaðarhampur (<i>Cannabis sativa</i>)	18
Gras- og golfflatir (<i>turf grasses and greens</i>)	19
Túnvingull (<i>Festuca rubra</i>)	19
Língresi (<i>Agrostis</i>)	19
Týtulíngresi (<i>Agrostis canina</i>)	19
Hálíngresi (<i>Agrostis capillaris</i>)	20
Skriðlíngresi (<i>Agrostis stolonifera</i>)	20
Vallarrýgresi (<i>Lolium perenne</i>)	20
Snarrótarpunktur (<i>Deschampsia caespitosa</i>)	20
Skuggasveifgras (<i>Poa supina</i> Schrad.)	20
Vallarsveifgras (<i>Poa pratensis</i>)	20
Sauðvingull (<i>Festuca ovina</i> L. var. <i>duriuscula</i>)	20
Útigrænmeti (<i>outdoor vegetables</i>)	21
Kartöflur (<i>Solanum tuberosum</i>)	21
Gulrófur (<i>Brassica napus</i> , var. <i>napobrassica</i>)	21
Hvítkál (<i>Brassica oleracea</i> var. <i>capitata</i>)	22
Blómkál (<i>Brassica oleracea</i> var. <i>botrytis</i>)	22

Spergilkál (<i>Brassica oleracea</i> var. <i>silvestris</i>)	22
Kínakál (<i>Brassica rapa</i> var. <i>pekinensis</i>).....	22
Grænkál (<i>Brassica oleracea</i> var. <i>acephala</i>)	22
Gulrætur (<i>Daucus carota</i>).....	22
Ber (<i>Berries</i>)	23
Jarðarber (<i>Fragaria x ananassa</i>).....	23
Rífsber (<i>Ribes x pallidum</i> og <i>Ribes rubrum</i>)	23
Sólber (<i>Ribes nigrum</i>)	23
Stíkilsber (<i>Ribes uva-crispa</i>).....	24
Landgræðslutegundir (<i>Land reclamation species</i>)	25
Túnvingull (<i>Festuca rubra</i>).....	25
Vallarsveifgras (<i>Poa pratensis</i>)	25
Beringspuntur (<i>Deschampsia beringensis</i> Hult.)	25
Melgresi (<i>Leymus arenarius</i> L. Hochst.).....	25
Snarrótarpuntur (<i>Deschampsia caespitosa</i>).....	25
Sauðvingull (<i>Festuca ovina</i> L. var. <i>duriuscula</i>).....	26
Viðauki I.....	27
Listi yfir framleiðendur/eigendur <i>producers/owners of the varieties</i>	
Viðauki II.....	29
Sáðmagn helstu tegunda (<i>seed rates for species</i>)	
Viðauki III.....	31
Yrki túngrasa í tilraunum (<i>grass varieties in experiments</i>) frá 1986	
Viðauki IV	33
Sáðvörulistar Evrópska efnahagssvæðisins (EU – plant variety database)	

Sumarólfunepja (*Cordelia*), Hvanneyri 1. júlí 2022 (ÞS).

Fjölærar fóðurjurtir í túnrækt (*Perennial forages for cultivated pasture*)

Ræktun fjölærra fóðurjurtar er ráðandi í landbúnaði á Íslandi með yfir 90% flatarmálshlutdeild.

Vallarfoxgras (*Phleum pratense*)

Vallarfoxgras er lang eftirsóttasta grastegundin í túnrækt hér á landi. Það er mjög gott fóðurgras, fer snemma af stað á vorin, gefur mikla uppskeru í fyrsta slætti en lakari endurvöxt en flestar aðrar grastegundir. Það er ágætlega sveiþolið en viðkvæmara en ýmsar aðrar grastegundir að vera slegið snemma fyrir skrið. Það þolir illa mikinn ágang gæsa og álfra á vorin sem kemur niður á uppskeru og endingu.

Adda	Lbhí	Sprettur vel fyrri hluta sumars, en lítið eftir fyrsta slátt. Mjög vetrarþolið. Ekki til á markaði lengur.
Engmo	Gram.	Norskt staðaryrki. Mjög vetrarþolið og gefur góða uppskeru í fyrri slætti en sprettur lítið eftir fyrsta slátt.
Grindstad	TG	Uppskerumikið og gefur meiri endurvöxt en norðlæg yrki, en vetrarþol ekki eins mikið og hjá þeim þolnustu. Það hentar því síður þar sem mikið reynir á vetrarþol.
Gunnar	Gram.	Uppskerumikið og líkist Grindstad en gefur meiri endurvöxt og uppskeru ef slegið snemma.
Hertta	Bor.	Uppskerumikið og vetrarþolið, svipað og Tuukka.
Jonatan	SW	Ágætlega vetrarþolið. Uppskerumikið og gefur þokkalegan endurvöxt.
Korpa	Lbhí	Mjög vetrarþolið. Sprettur vel fyrri hluta sumars, en lítið eftir fyrsta slátt. Ekki til á markaði lengur.
Lidar	Gram.	Uppskerumikið og gefur meiri endurvöxt en norðlæg yrki, en vetrarþol ekki eins mikið og hjá þeim þolnustu. Það hentar því síður þar sem mikið reynir á vetrarþol.
Liljeros	Gram.	Með svipað vetrarþol og Lidar og ágætlega uppskerumikið. Gefur meiri endurvöxt en norðlægu yrkin.
Noreng	Gram.	Yrki fyrir N-Noreg og er ætlað að leysa Engmo af hólmi. Vetrarþol ágætt en varla eins gott og hjá bestu norðlægu yrkjunum. Sprettur sæmilega eftir fyrri slátt.
Nuutti	Bor.	Samkvæmt finnskum rannsóknnum gefur það heldur minni uppskeru en Grindstad. Það hefur hins vegar gefið svipaða uppskeru og Grindstad í tilraunum hér á landi og heldur meiri endurvöxt en norðlægu yrkin. Vetrarþol er betra en hjá Grindstad.
Rakel	SW	Uppskerumikið og gefur meiri endurvöxt en norðlæg yrki, en vetrarþol ekki eins mikið og hjá þeim þolnustu. Vetrarþol er þó betra en hjá Grindstad. Það hentar því síður þar sem mikið reynir á vetrarþol.
Rhonia	Bor.	Uppskerumikið og vetrarþolið.
Rubinia	Bor.	Í hópi uppskerumestu yrkja. Vetrarþol er einnig gott.
Snorri	Lbhí	Afrakstur samnorænna kynbóta. Valdar plöntur héðan og úr nyrstu héruðum grannlandanna. Mjög vetrarþolið, nokkuð uppskerumikið en gefur minni endurvöxt en mörg önnur yrki.

Tenho	Bor.	Gaf heldur meiri uppskeru en Snorri í tilraunum hér á landi en minni uppskeru en Grindstad. Í finnskum rannsóknum gaf það betra fóðurgildi en Grindstad. Vetrarþol ágætt.
Tryggve	SW	Ágætlega vetrarþolið en þó ekki eins og bestu yrkin. Uppskera er einnig minni en hjá uppskerumestu yrkjunum.
Tuukka	Bor.	Gaf heldur meiri uppskeru en Snorri í tilraunum hér á landi en minni uppskeru en Grindstad. Í finnskum rannsóknum hafði það betra fóðurgildi en Grindstad. Vetrarþol gott. Finnar telja það með vetrarþolnari yrkjum við sínar aðstæður.
Uula	Bor.	Vetrarþolnast af finnsku yrkjunum samkvæmt finnskum niðurstöðum. Hefur einnig reynst mjög vetrarþolið hér. Fóðurgildi mjög gott samkvæmt finnskum niðurstöðum og uppskera ágæt.
Vega	Gram.	Uppskerumikið og vetrarþolið. Gefur meiri endurvöxt en sum önnur vetrarþolin yrki.

Vallarrýgresi (*Lolium perenne*)

Vallarrýgresi er eftirsótt grastegund en líftími þess er stuttur. Það gefur yfirburða uppskeru til að byrja með, mikinn endurvöxt og er mjög gott fóðurgras. Það er ekki eins vetrarþolið og vallarfoxgras. Hentar mjög vel í sáðskiptakerfum með korni og grænfóðri. Vallarrýgresi getur bæði verið ferlitna (4n) og tvílitna (2n). Ferlitna rýgresi gefur yfirleitt meiri uppskeru og betra fóður en tvílitna yrkin sem eru aftur á móti yfirleitt vetrarþolnari. Líkt og vallarfoxgrasið þolir það mjög illa mikinn ágang gæsa og álfta.

Birger (4n)	SW	Vinsælt hérlandis. Gefur góða uppskeru og er tiltölulega vetrarþolið.
Calibra (4n)	DLFT	Hefur reynst vel hér á landi og gefur góða og gæðamikla uppskeru.
Fagerlin (2n)	Gram.	Gaf góða uppskeru á Korpu í þrjú ár.
Fjaler (4n)	Gram.	Gefur aðeins minni uppskeru en Birger en er endingarbeta.
Figgjo (4n)	Gram.	Gefur svipaða uppskeru og Birger en með heldur betri endingu.
Garbor (4n)		Gefur svipaða uppskeru og Birger og álíka endingu.
Gunne (2n)	SW	Kom vel út í Korputilraun þar sem það gaf meiri uppskeru en Svea.
Indicus 1 (2n)	DLFT	Gaf góða uppskeru á Korpu í þrjú ár en vetrarþol takmarkað samkvæmt norskum tilraunum.
Irene (2n)	SW	Líkist Svea.
Premium (2n)	DLFT	Gaf góða uppskeru á Korpu í þrjú ár.
Raminta (4n)		Er aðeins seinþroskaðra en Birger. Gefur jafnmikla eða meiri uppskeru og er jafn endingargott.
Svea (2n)	SW	Mjög snemmsprottið og tiltölulega vetrarþolið.
Trygve (4n)	Gram.	Uppskerumikið í prófunum, nokkuð vetrarþolið.
Ivar (4n)	Gram.	Hefur reynst heldur vetrarþolnara en Birger.

Hávingull (*Festuca pratensis* Huds.)

Hávingull hefur mikið verið notaður í Skandinavíu næst á eftir vallarfoxgrasi. Hann er náskyldur og mjög líkur vallarrýgresi, er uppskerumikill og gefur ágætan endurvöxt. Þolir ágætlega frost en er ekki eins sveiþolinn og vallarfoxgras. Hávingull er heppilegur til ræktunar í blöndu með rauðsmára, vallarfoxgrasi eða öðrum grastegundum. Hávingull er ágætt fóðurgras.

Ilmari	Bor.	Uppskerumikið og vetrarþolið.
Inkeri	Bor.	Uppskerumeira en önnur yrki, sem hér hafa verið prófuð. Vetrarþolið.

Kasper	SW	Uppskerumikið og vetrarþolið yrki.
Klaara	Bor.	Uppskerumikið og vetrarþolið yrki.
Norild	Gram.	Norðlægt yrki. Uppskerumikið og vetrarþolið.
Revansch	SW	Uppskerumikið og vetrarþolið yrki.
Tored	SW	Uppskerumikið og vetrarþolið yrki.
Salten	Gram.	Gamalt yrki, þrautreynt. Uppskerumikið og vetrarþolið.
Valtteri	Bor.	Uppskerumikið og vetrarþolið yrki.
Vidar	Gram.	Uppskerumikið og vetrarþolið yrki.
Vinjar	Gram.	Uppskerumikið og vetrarþolið yrki samkvæmt norskum tilraunum.

Axhnoðapuntur (*Dactylis glomerata*)

Axhnoðapuntur hefur talsvert verið prófaður í tilraunum hér á landi með misjöfnum árangri. Hann fer snemma af stað á vorin líkt og vallarfoxgras en er ekki eins gott fóðurgras. Axhnoðapuntur er uppskerumikill, gefur góðan endurvöxt, er þurrkþolinn en þolir svell og vorfrost ekki eins vel og vallarfoxgras. Hann skriður ekki í árum þegar vorfrost eru mikil. Axhnoðapuntur er ágengur í samkeppni við önnur grös þar sem hann þrífst.

Apelsvoll	Gram.	Uppskerumikið og vetrarþolið yrki.
Hattfjellidal	Gram.	Uppskerumikið og vetrarþolið yrki.
Laban	Gram.	Uppskerumikið og vetrarþolið yrki.
Luxor	SW	Uppskerumikið yrki með þokkalegt vetrarþol.
Priekulu 30		Uppskerumikið yrki með þokkalegt vetrarþol.
Regenta DS		Uppskerumikið yrki með þokkalegt vetrarþol.
Swante	SW	Mjög uppskerumikið yrki með þokkalegt vetrarþol.

Vallarsveifgras (*Poa pratensis*)

Vallarsveifgras er íslensk tegund og með algengustu grösum í túnnum á Íslandi. Það er skriðult, myndar þéttan grassvörð og lokar vel eyðum eftir t.d. kal. Það var áður fyrr í flestum grasfræblöndum með vallarfoxgrasi. Það gefur góðan endurvöxt og er ágætt fóður. Það er þó ekki alveg eins lystugt og vallarfoxgras. Vallarsveifgras er mjög harðgert, en er ekki eins uppskerumikið og uppskerumestu fóðurgrösin og þá sérstaklega villt íslensk staðbrigði sem berast í túnin með tímanum.

Fylking	SW	Lítill puntur, tiltölulega jöfn spretta allt sumarið.
Knut	Gram.	Mjög vetrarþolið yrki.
Kupol	SW	Nýtt yrki, sem á að leysa af Sobra. Afar fíngert. Vetrarþol minna en hjá Knut.
Lavang	Gram.	Mikill puntur, skriður snemma.
Primo	SW	Gamalt yrki, þrautreynt.
Sobra	SW	Gamalt yrki, uppskerumikið.

Tágavingull (*Festuca arundinacea* Schreb.)

Tágavingull hefur lítið verið notaður á Íslandi en notkun hans hefur aukist í nágrennalöndum okkar undanfarið. Þar þykir hann gefa mikla uppskeru og vera nokkuð vetrarþolinn. Hann er einnig mjög þurrkþolinn. Fóðurgildi hans er hins vegar ekki með því besta og fellur hratt. Hann er frekar seinn til eftir sáningu. Í þeim tilraunum sem hér hafa verið gerðar hefur tágavingull verið lakari en okkar bestu grastegundir bæði um uppskeru og vetrarþol.

Swaj	SW
Karolina	Bor.
Retu	Bor.

Háliðagras (*Alopecurus pratensis*)

Háliðagras er harðgerð og endingargóð tegund þar sem hún á annað borð lifir. Það sprettur og skriður mjög snemma og þarf því að slá fyrst allra fóðurgrasa snemmsumars til að ná ásættanlegu fóðurgildi. Mikill breytileiki virðist vera á lystugleika háliðagras eftir stöðum og yrkjum og er ryðsækið á úrkomumiklum svæðum. Háliðagras gefur mjög góðan endurvöxt eftir fyrst slátt og þolir vel beit en er ekki eins uppskerumikið og bestu fóðurgrösin.

Alko	BPG	Lifir þokkalega og gefur ágæta uppskeru.
------	-----	--

Hvítsmári (*Trifolium repens*)

Hvítsmári er íslensk tegund og sést víða í túnum. Honum er alltaf sáð með grasi og hentar vel í beitartún en einnig tún sem á að nýta til slægna. Það þarf að smita fræið áður því er sáð í nýtt land. Ný yrki sem eru uppskerumeiri en íslenski hvítsmárin hafa komið á markað á undanförunum árum. Hvítsmári breiðir úr sér með jarðrenglum og á því auðvelt með að auka þekju sína árin eftir sáningu. Hann er ekki uppskerumikill en ágæt fóðurjurt og gefur góðan endurvöxt. Ágætt vetrarþol.

Litago	Gram.	Blaðstærri en Norstar og Snowy. Nokkuð gott vetrarþol.
Largo	Gram.	Nýtt yrki. Lítið prófað en lofar góðu.
Norstar	Gram.	Uppspera þokkaleg og vetrarþol gott.
Snowy	Gram.	Uppspera þokkaleg og vetrarþol gott.
Undrom	SW	Gamalt yrki, þrautreynt, en gefur heldur minni uppskeru en Norstar.

Rauðsmári (*Trifolium pratense*)

Rauðsmári sést víða á Íslandi sem slæðingur frá því honum var sáð í tún á fyrri hluta síðustu aldar. Hann er uppskerumeiri en hvítsmári og gefur góðan endurvöxt og er einnig góð fóðurjurt. Rauðsmári hefur ekki jarðrenglur og hefur því ekki sömu möguleika á að breiða úr sér og hvítsmárin. Hann hefur hins vegar stólparót og þolir þurrk ágætlega, en er ekki eins vetrarþolinn og hvítsmári. Rauðsmára er sáð í blöndu með grasi. Það þarf að smita fræið áður en því er sáð í nýtt land. Það eru til bæði tvílitna (2n) og ferlitna (4n) yrki af rauðsmára. Ferlitna yrkin eru stærri og uppskerumeiri.

Bjursele (2n)	SW	Mikið prófað. Ágætlega endingargott og uppskerumikið.
Gandalf (2n)	Gram.	Nýtt yrki sem lofar góðu bæði hvað varðar uppskeru og vetrarþol.
Saija (2n)	Bor.	Nýtt yrki sem lofar góðu bæði hvað varðar uppskeru og vetrarþol.
Yngve (2n)	SW	Ágætlega endingargott og uppskerumikið.
Betty (4n)	SW	Mikið prófað. Ágætlega endingargott og uppskerumikið.

Lars (4n)	Gram.	Nýlegt yrki, hefur komið vel út í tilraunum.
Lasse (4n)	Gram.	Nýlegt yrki, hefur komið vel út í tilraunum.
Lavine (4n)	Gram.	Nýlegt yrki, hefur komið vel út í tilraunum.
Lone (4n)	Gram.	Nýlegt yrki, hefur komið vel út í tilraunum.
Torun (4n)	SW	Nýlegt yrki, hefur komið vel út í tilraunum.
Peggy (4n)	SW	Nýtt yrki sem lofar góðu bæði hvað varðar uppskeru og vetrarþol.
Lasang (4n)	Gram.	Nýtt yrki sem lofar góðu bæði hvað varðar uppskeru og vetrarþol.
Selma	Bor.	Nýtt yrki sem lofar góðu bæði hvað varðar uppskeru og vetrarþol.

Túnsmári (*Trifolium hybridum*)

Túnsmári er ekki eins vetrarþolinn og uppskerumikill og rauðsmári og hvítsmári. Hann gerir hins vegar minni kröfur til jarðvegs, þolir t.d. súrari jarðveg. Það þarf að smita fræið áður en því er sáð í nýtt land.

Alpo	Gram.	Gefur heldur minni uppskeru en Norstar hvítsmári. Sæmilegt vetrarþol.
Frida	SW	Gefur heldur minni uppskeru en Norstar hvítsmári. Sæmilegt vetrarþol.

Refasmári (*Medicago sativa*)

Refasmári hefur verið prófaður af og til hér á landi í tilraunum á síðustu 100 árum með mjög litlum árangri. Hann er eftirsótt fóðurjurt erlendis þar sem ræktunarskilyrði leyfa og er af belgjurtaætt. Það þarf því að smita fræið með Rhizobíum bakteríum líkt og aðrar belgjurtir til að virkja niturnám úr lofti. Refasmárinn er uppskerumikill með hátt fóðurgildi en með lítið vetrarþol og algengt að hann drepist strax á fyrsta ári. Nú standa yfir tilraunir með ný yrki sem valin hafa verið með tilliti til vetrarþols og rétt að benda á þau yrki sem hafa þar reynst best fram að þessu (sumarið 2022).

Ludvig	Gram.	Norskt uppskerumikið yrki sem hefur reynst best það sem af er.
Karlu		Eistneskt yrki sem lofar einnig góðu en er heldur lakara en Ludvig.

Grænfóður og heilsæði (*Green fodder and whole crops*)

Grænfóður er sundurleitur flokkur einærra fóðurjurta. Að hluta til er um að ræða tegundir, sem að öllu jöfnu eru ætlaðar til fræþroska, en hér á landi notaðar hálfþroskaðar sem grænfóður. Svo er um korntegundirnar, repju, lúpínu og ertur, svo að dæmi séu tekin. Aðrar tegundir eru eingöngu ræktaðar og kynbættar til grænfóðurs, svo sem sumar- og vetrareinært rýgresi. Ekki eru grænfóðuryrki jafn vandvalin og fjölær grös og korn, sem annað hvort þurfa að lifa íslenskan vetur eða ná þroska á svölu sumri.

Heilsæði er að uppistöðu til korntegund sem getur verið ræktað í blöndu með öðrum tegundum grænfóðurs, eins og repju og/eða ertu. Hér á landi er algengast að rækta heilsæði með byggi í blöndu með repju en stundum einnig með ertum.

Grænfóðurbygg (*Hordeum vulgare*)

Nota má mörg þau sömu byggyrki til grænfóðurs eða heilsæðis og mælt er með til þroska. Einungis þarf að breyta þroskaferli, til dæmis má seinka sáningu fyrir grænfóður og líka oftast ráðlagt að auka áburðargjöf. Hér er þó bent á uppskerumikil og seinþroska yrki, sem hafa verið prófuð aðeins hér á landi og geta gefið heldur meiri uppskeru sem grænfóður en hefðbundnu kornyrkin. Bygggrænfóður þarf að nýta fyrir skrið því að það tréna hratt um og eftir skrið. Bygg er hraðvaxta og er fyrr tilbúið til sláttar eða beitar en einært rýgresi. Það gefur hins vegar munn minni endurvöxt. Bygg í blöndu með einæru rýgresi gefur meiri heildaruppskeru en eitt og sér.

Bygg sem heilsæði er skorið á síðustu stigum kornfyllingar (gulþroskastigi) en áður en kornið nær harðþroskastigi.

Edel (6r)	Gram.	Seint til þroska, blaðríkt og hávaxið. Sprettur mikið við góða áburðargjöf.
Chigwell (6r)	SeCan1	Beinvaxið og breiðblaða og getur gefið talsverðan endurvöxt.
Ponoka (2r)	SeCan2	Beinvaxið og breiðblaða og getur gefið talsverðan endurvöxt.

Grænfóðurhafrar (*Avena sativa*)

Sumaryrki vaxa hraðar en vetraryrki fyrri hluta sumars, en tréna hratt upp úr skriði. Skilin milli sumar- og vetraryrkja eru þó óljós. Sumaryrki standa sig venjulega betur en vetraryrki í samkeppni við illgresi. Sumaryrki þarf að slá snemma en vetraryrki mega bíða sláttar fram eftir sumri en slá samt fyrir skrið. Hafrar gefa talsverðan endurvöxt ef slegnir snemma. Líkt og byggið eru hafrar hraðvaxta og fyrr tilbúnir til sláttar eða beitar en einært rýgresi. Þeir gefa hins vegar mun minni endurvöxt. Hafrar í blöndu með einæru rýgresi gefur meiri heildaruppskeru en eitt og sér. Hafrarnir eru harðgerðir og má rækta víðar þar sem jarðvegsskilyrði henta ekki bygginu.

Sumaryrki:

Belinda	SW	Fremur seint til þroska miðað við sumaryrki almennt. Paulreynt yrki og mikið notað.
---------	----	---

Vetraryrki:

Jalna	PBI	Yrki að góðu þekkt úr gömlum tilraunum hér á landi og er enn til.
Donna	Bor.	Ekki fullreynt yrki, skriður seinna en Belinda og gefur jafnmikla uppskeru.
Nike		Svipar til Belinda og gefur álíka mikla uppskeru.

Vetrarrúgur (*Secale cereale*)

Vetrarrúgur er fyrst og fremst ætlaður til vorbeitar áður en túngrös taka við sér. Honum er sáð árið áður í júlí - ágúst, látinn spretta til haustsins og lifa veturinn. Byrjar að spretta mjög snemma og á undan túngrösum. Notaður til beitar í maí og eitthvað fram í júní. Nýtingatíminn er samt frekar stuttur. Einnig má sá vetrarrúg að vori sem getur gefið ágæta uppskeru. Það skriður ekki samsumars sem er mikill kostur.

Riíhi	Bor.	Vetrarþolið yrki, sprettur ört snemma vors, verður gríðarlega hávaxið ef ekki er beitt. Á þá alla möguleika á því að þroska korn.
-------	------	---

Einært rýgresi (*Lolium multiflorum*)

Eitt mest ræktaða grænfóðrið hér á landi. Best er að sá einæru rýgresi snemma vors og slá/beita samsumars, venjulega tvisvar eða oftar. Gefur mikinn endurvöxt, eitt grænfóðurtegunda. Það sprettur langt fram á haust og gefur þá góða og lystuga haustbeit. Tvílitna rýgresi er þurrefnisríkara en það ferlitna og hentar því betur í rúlluverkun. Ferlitna rýgresi er aftur á móti heldur lystugra en það tvílitna og er eftirsóttara af beitarfénaði.

Sumaryrki skriða hratt miðsumars og gæta þarf þess að slá/beita frumvöxt fyrir eða um skrið. Vetraryrki skriða seinna og hægar en sumaryrki. Hérlendis lifa þau ekki veturinn nema í undantekningartilvikum og má því telja þau einær. Vetraryrki spretta hægar en sumaryrki í frumvexti en hraðar en sumaryrkin í endurvexti. Vetrarrýgresi getur eftir milda vetur gefið uppskeru árið eftir sáningu. Fóðurgildi vetraryrkja er hærra en sumaryrkja.

Sumaryrki (var. *westerwoldicum*):

Barspectra	Bar.	Ferlitna, gamalt yrki og hefur alltaf reynst hér vel. Hávaxið og skriður snemma, gefur líka góðan endurvöxt.
Bartigra	Bar.	Ferlitna, svipað undanfarandi tegund. Fær þá einkunn bæði hérlendis og erlendis, að það sé ákaflega fljótt af stað eftir sáningu og sérlega öflugt í samkeppni við illgresi. Þarf að slá snemma, en það gefur góðan endurvöxt.
Jivet	DLFT	Ferlitna sem gefur góða uppskeru.
Lemnos	DvP	Ferlitna sem gefur góða uppskeru.
Speedyl	R2n	Ferlitna frekar seinþroska yrki sem er flokkað bæði sem sumar- og vetraryrki. Uppskerumikið í góðum árum.
Swale	SW	Tvílitna, mjög uppskerumikið, skriður dálítið. Líkur eru á, að þetta yrki gæti hentað vel í rúlluverkun.

Vetraryrki (var. *italicum*):

Barmultra	Bar.	Ferlitna, blaðríkt, lágvaxið og skriður seint. Þrautreynt hérlendis og mikið notað um árabíl.
Danergo	DLFT	Ferlitna, kröftugra en undanfarandi yrki, svipar þó til þess að mörgu leyti. Skriður seint sem er kostur.
Dasas	DLFT	Gamalt tvílitna og harðgert yrki sem reynst hefur vel hér á landi.
Malmi	NP	Ferlitna, mjög vöxtulegt af vetrarrýgresi að vera og kröftugt í samkeppni við illgresi. Skriður dálítið.
Meroa	DvP	Ferlitna og frekar snemmþroska og skriður.
Turgo	DLFT	Ferlitna uppskerumikið yrki.

Fóðurrepja (*Brassica napus* var. *oleifera* DC)

Fóðurrepja er bæði til sem sumar- og vetrarafbrigði. Sumarrepjan er hraðvaxta og blómstrar snemma og missir þá fóðurgildi sitt hratt og hentar því varla sem gott grænfóður. Vetrarrepjan safnar forða sáðárið, en blómstrar yfirleitt ekki nema langvinnt frost geri á sprettutíma. Vetrarrepja er eitt mest ræktaða grænfóðrið hérlendis. Helsti skaðvaldur í repju sem og öðrum káltegundum er kálmaðkur.

Vetraryrki:

Akela	JZ	Gamalreynt yrki, uppskera í meðallagi.
Barcoli	Bar.	Uppskerumikið, þrautreynt hérlendis og hefur verið notað lengi. Hefur ævinlega hlotið góða dóma í tilraunum.
Barsica	Bar.	Svipar mjög til Barcoli.
Delta	SW	Lágvaxið og blaðríkt yrki. Gamalt og þrautreynt frá Svíþjóð.
Emerald	SES	Gamalt og gott yrki sem er komið aftur á markað. Upphaflega frá Svíþjóð.
Hobson	AS	Blaðríkt yrki, hættir til að blómstra. Þetta yrki hefur náð miklum vinsældum hérlendis.
Interval	Lim	Uppskerumikið yrki sem svipar til Hobson en gefur meiri uppskeru.
Licapo	DS	Þýskt blaðríkt yrki sem enn er ekki fullreynt hér á landi.
Rampart	LG	Ekki ósvipað Hobson en enn ekki fullreynt hér á landi.
Fontan		Gamalreynt uppskerumikið yrki en hættir til að blómstra.

Fóðurmergkál (*Brassica oleracea* var. *acephala*)

Afar kröftugt og uppskerumikið í góðu sumri, en sprettur seint og verður áfallasamt þegar illa árar. Því hefur vetrarrepjan tekið við hlutverki þess að stórum hluta hérlendis. Sá þarf eins snemma og mögulegt er til að nýta sumarið. Þolir ekki mikið illgresisálag.

Grüner Angeliter	ASP	Þrautreynt yrki og hefur verið notað hér um langt árabil.
Maris Kestrel	PBI	Gamalt yrki og hefur reynst vel í tilraunum.
Marrow Stem	SISL	Gamalt yrki og hefur reynst vel í tilraunum.

Fóðurnæpa (*Brassica napus* var. *napobrassica*)

Uppskerumikil tegund sem er ræktuð fyrir haustbeit handa kúm og sauðfé oft í blöndu með repju. Hefur takmarkað arfaþol og er viðkvæm fyrir kálflugu eins og aðrar káltegundir. Fóðurgildi næpu er mjög hátt en kenna þarf kúm og kindum að éta hana.

Civasto R	EuroG.	Tvílitna.
Marco	EuroG.	Ferlitna. Tiltölulega lítil hætta á stöngulmyndun.
Vollenda	EuroG.	Ferlitna. Tiltölulega lítil hætta á stöngulmyndun.

Fóðurhreðka (*Raphanus sativus* var. *oleiformis* pers.)

Mjög hraðvaxta tegund sem blómstrar snemma og tapar þá fóðurgildi sínu hratt. Yfirleitt ekki mælt með þessari tegund sem grænfóður nema við sérstakar aðstæður.

Siletina	GSSG
Siletta Nova	ASP

Fóðurflækja (*Vicia sativa*)

Á fyrri hluta 20. aldar voru gerðar margar og ítarlegar tilraunir með einærar belgjurtir til grænfóðurs. Áhugi vaknaði aftur á síðasta áratug aldarinnar. Fóðurflækju (hún er náskyld umfeðmingi) er ævinlega sáð með byggi eða höfrum, sem halda henni uppi. Niturtillífun flækjunnar kemur bæði henni sjálfri og svarðarnautum til góða, en steinefni þarf að bera á. Flækju þarf að smita með viðeigandi rôtargerlum við sáningu eins og aðrar belgjurtir. Gefur mun minni uppskeru en fóðurertur.

Nitra Bar. Valið best þeirra yrkja sem reynd voru í tilraunum um aldamótin síðustu.

Fóðurerta (*Pisum sativum*)

Uppskerumest þeirra einæru belgjurta sem reyndar hafa verið í tilraunum og eina tegundin, sem verið hefur í notkun síðustu áratugi. Fóðurertu er yfirleitt sáð með höfrum sem grænfóður eða sem heilsæði með kornbyggi. Fóðurertu má einnig sá einni en hættir til að leggjast (breytilegt eftir yrkjum). Henni þarf að sá dýpra en korni eða í 4-5 sentimetra dýpt til að hún róti sig vel. Niturnám ertunnar kemur bæði henni og svarðarnautum til góða, en steinefni þarf að bera á ásamt smá skammti af nitri við sáningu. Ertu þarf að smita með viðeigandi rôtargerlum við sáningu eins og aðrar belgjurtir.

Bohatyr	Oseva	Reynt í tilraunum með góðum árangri.
Timo	SW	Valið best þeirra yrkja, sem reynd voru fyrir og um aldamótin síðustu.
Tinker	KWS	Hefur ekki verið reynt í tilraunum. Tilgreint hér til vara. Hefur verið flutt inn og notað síðustu árin og ekki undan því kvartað.
Ingrid		Mest ræktaða fóðurertan í Svíþjóð, uppskerumikil og frekar snemmbroska. Þarf engu að síður rúmlega 100 daga til að ná fullum þroska á hlýju sumri. Er enn í prófunum hér á landi.
Eso		Næst mest ræktaða fóðurertan í Svíþjóð. Er aðeins fljótþroskaðri en Ingrid en uppskeruminni. Er enn í prófunum hér á landi.
Matilda		Aðeins seinþroskaðra en Ingrid. Er enn í prófunum hér á landi.

Einær fóðurlúpína (*Lupinus spp.*)

Með kynbótum hefur fóðurlúpínan verið losuð við beiskjuefni. Tvær tegundir eru notaðar af þessari einæru lúpínu, gul *L. luteus* og blá *L. angustifolium*. Þær tegundir voru reyndar ítarlega hérlendis fyrir og um aldamótin. Ekki fyrirfinnast á markaði eins og er yrki sem prófuð voru af þeirri gulu, reyndist hún þó ívið betri í tilraunum. Rótarkerfi lúpíunnar er mjög öflugt og virðist litla þörf hafa fyrir áburð af hverju tagi sem nefnist. Lúpína er jafnan ræktað ein sér. Lúpínu þarf að smita með viðeigandi rôtargerlum við sáningu eins og aðrar belgjurtir.

L. angustifolius (blá)

Sonet	Poz.	Valin best þeirra yrkja, sem reynd voru í tilraunum fyrir og um aldamótin síðustu.
-------	------	--

Hestabaunir (*Vicia faba*)

Lítill reynsla er á ræktun og nýtingu hestabauna til fóðurs hér á landi. Bændur hafa þó verið að prófa sig áfram með þessa tegund á undanförunum árum. Ekki er vitað nákvæmlega hvenær best er slá hestabaunirnar sem grænfóður en fullþroska eru þær mjög trénisríkar fyrir utan baunirnar. Hestabaunir eru beinvaxnar, seinþroska og gefa nokkuð minni uppskeru en fóðurertur. Mikilvægt er að sá þeim djúpt eða í 5-10 sentimetra dýpt til að þær nái að róta sig og til að forðast vorfrost sem þær eru viðkvæmar fyrir. Hestabaunir innihalda beiskjuefni sem geta rýrt lystugleika þeirra.

Into

Hávaxið finnst yrki sem er enn í prófun hér á landi.

Sampo

Ekki eins hávaxið og Into en er að gefa svipaða uppskeru. Er enn í prófun hér á landi

Korn til þroska (*Cereal crops*)

Vorbygg er ríkjandi korntegund hér á landi enda sú norðlægasta sem völ er á og hefur mest verið kynbætt fyrir íslenskar aðstæður. Til er vetrarbygg en það ásamt vetrarhöfrum er með mjög lítið vetrarþol, minna en í hveiti eða rúgi og er ekki hægt að mæla með þeim í ræktun ennþá. Hálm korntegundanna má nýta sem gróffóður, undirburð eða í svepparækt.

Vorbygg (*Hordeum vulgare*)

Sexraða bygg (6r) þroskast að jafnaði fyrr en tveggja raða bygg (2r). Sexraða bygg hefur aftur á móti að jafnaði veikt strá, brotnar í veðrum og leggst jafnvel. Að auki fellur kornið frekar úr axi að hausti í vindi samanborið við tvíraða bygg sem gerir það líka auðveldara í þreskingu. Því er sexraða bygg helst notað norðanlands, austan og vestan, einnig að hluta til í uppsveitum syðra. Tvíraða bygg er notað í lágsveitum syðra. Tvíraða bygg gefur færri korn úr hverju axi en bætir það upp með meiri kornþunga og fleiri hliðarsprotum. Bygg til þroska þolir illa mikinn ágang gæsa og álfra bæði á vorin og haustin.

Sexraða yrki:

Aukusti (6r)	Bor.	Fljótþroska, nokkuð hávaxið, hefur reynst nokkuð vel bæði í tilraunum og einnig í ræktun. Yrkið skilar álíka uppskeru og Brage og Wolmari en stráíð er heldur viðkvæmara.
Brage (6r)	Gram.	Fljótþroska, nokkuð hávaxið, gefur mikla uppskeru og er í flestu álitlegt. Hefur reynst betur sunnanlands en önnur hávaxin sexraða yrki. Er nokkuð þolið gagnvart sveppasjúkdómum.
Elmeri (6r)	Bor.	Miðlungi fljótþroska með stórt korn og hefur gefið góða uppskeru í hinum betri árum. Í köldu ári hefur það reynst miður. Veðurþol er furðumikið af sexraðayrki að vera.
Jalmari (6r)	Bor.	Er áþekkt öðrum finnskum yrkjum, tiltölulega fljótþroska án þess að slá öðrum finnskum yrkjum við, sama er að segja um uppskeruna. Hefur komið vel út í frjórri jörð en Jalmari leggst frekar en að brotna.
Judit (6r)	SW	Mikið reynt gamalt yrki, fljótþroska en gefur eftir í uppskeru. Getur farið illa í haustveðrum, sem gerir eftir að kornið er þroskað. Nær ekki nýjustu yrkjum í uppskerumagni. Judit er móttækileg fyrir sveppasjúkdómum.
Hermanni (6r)	Bor.	Ekki fullreynt nýtt yrki en sem kom mjög vel út í yrkjaþrófunum 2020. Mikil uppskera og góð kornþyngd.
IsSmyrill (6r)	Lbhí	Fljótþroska. Gefur meiri uppskeru en miðlungs til seinþroska sexraða yrki í meðal árum en minni uppskeru í góðum árum.
Trym (6r)	Gram.	Hefur staðið sig vel þegar á heildina er lítið. Uppskeran er mjög mikil og getur hæglega notið sín vel í bestu árum. Leggst ekki en getur brotnað.
Vertti (6r)	Bor.	Dæmigert finnskt yrki og líkist Hermanni en heldur uppskeruminna. Góð kornþyngd.
Wolmari (6r)	Bor.	Fremur fljótþroska uppskerumikið og reynist í heildina vel. Veðurþolið er ekki til vansa. Á líklega helst heima norðanlands en getur líka gengið í uppsveitum syðra. Wolmari leggst frekar en að brotna.

Tvíraða yrki:

Arild (2r)	SW	Þetta yrki var í fyrsta sinn í tilraunum 2016 og hefur reynst vel. Það er tiltölulega hávaxið en fljótast til þroska af erlendum tvíraða yrkjum, nokkuð seinna en Kría, en skilar góðri uppskeru. Hefur ekki verið prófuð héraendis fyrir sveppasjúkdómum.
------------	----	--

Filippa (2r)	SW	Tiltölulega seinþroska. Gefur undir meðallagi uppskeru en stórt og fallett korn. Í haustrigningum hallast Filippa en brotnar síður en leggst nokkuð. Móttækileg fyrir sveppasjúkdómum.
Iskría (2r)	Lbhí	Miðlungi fljótþroska. Kría hentar til notkunar víða um land síst þó á austanverðu Norðurlandi. Víðast er Kría valin vegna öryggis enda þroskast hún fyrr en önnur tvíraða yrki. Kría gefur þó minni hálm en hin tvíraðayrkin. Móttækileg fyrir sveppasjúkdómum.
Kannas (2r)	SW	Ívið fljótara til þroska en Filippa. Gefur að auki heldur meiri uppskeru. Er fallett álitum og hefur ekki orðið fyrir áföllum af veðrum hingað til. Kannas hefur sýnt nokkurt þol gegn sveppasjúkdómum. Kornþungi Kannas jafnast ekki á við Filippu. Hefur reynst vel í sveppaárum.
Saana (2r)	Bor.	Seinþroska. Saana er einstaklega strásterkt og fallett yrki og stendur vel langt fram eftir hausti. Saana þarf langan vaxtartíma en þolir líka haustveðrin flestum yrkjum betur. Uppskeran er vel undir meðallagi. Hefur reynst vel í sveppaárum.

Vorhafrar (*Avena sativa*)

Vorhafrar eru seinni til þroska en bygg en gera aftur á móti ekki eins miklar kröfur til jarðvegs. Hafrar þola til að mynda þurrk betur en bygg. Hafrar henta best þar sem hægt er að sá mjög snemma og uppskera mjög seint eins og á söndum Suðurlands. Hafrar ná helst þroska á sandjörð og geta þá gefið mikla uppskeru. Venjulega lætur gæs og álft hafra í friði og eru þeir nokkuð þolgóðir í haustveðrum. Áburðarþörf er ívið minni en í byggi til þroska. Mörg og góð yrki eru í boði í grannlöndunum, einkum í Noregi og Finnlandi.

Akseli	Bor.	Nokkuð fljótþroska og álitlegt. Reyndist þrýðilega í tilraun 2012, en hefur lítið verið í almennri ræktun.
Cilla	SW	Fljótþroska og nokkuð uppskerumikið yrki. Hefur verið aðalyrkið í ræktun undanfarin ár.
Dovre	Gram.	Uppskerulítið, einstaklega fljótt til að skriða og þroskast.
Haga	Gram.	Ekki eins fljótþroska og yrkin hér á undan, en afar uppskerumikið. Þarf gott ár og hlýviðris sveit til að sýna sínar bestu hliðar.
Meeri	Bor.	Er fljótþroskaðra en Haga en gefur ekki eins mikla uppskeru í góðum árum.
Niklas	Bor.	Er fljótþroskaðra en Haga en gefur ekki eins mikla uppskeru í góðum árum.
Perttu		Kom mjög vel út í yrkjaprófunum 2020 en er ekki fullreynt.
Ringsaker	Gram.	Uppskerumikið, en skilaði minni uppskeru en Haga í tilraun 2017.

Vorhveiti (*Triticum aestivum*)

Vorhveiti þarf langt og hlýtt sumar eða allt að því mánuði lengri vaxtartíma en fljótþroska bygg við íslenskar aðstæður. Ekki má búast við að það nái viðunandi þroska nema í allra bestu árum og í góðsveitum þar sem sumur eru löng. En hveiti stendur betur af sér haustveður en aðrar tegundir korns. Úrvalið af fljótþroska yrkjum af vorhveiti er mjög lítið.

Anniiina	Bor.	Var áberandi fljótast til þroska í tilraunum 2009. Samkvæmt erlendum tilraunaniðurstöðum virðist yrkið vera fljótara en önnur vorhveitiyrki á markaði. Hefur verið notað dálítið hérlandis með þokkalegum árangri í bestu sumrum.
Bastian	Gram.	Næst fljótast í tilraunum 2009. Hefur líklega ekki verið notað til ræktunar hér enn sem komið er.
Wappu	Bor.	Sett hér til vara. Hefur ekki verið reynt í tilraunum, en er talið fljótþroska af yrkiseigendum.

Vetrarhveiti (*Triticum aestivum*)

Sáð í júlí - ágúst. Oft tvísýnt um hvernig hveitinu vegnar yfir veturinn, en ef það lifir, þá byrjar vöxturinn snemma. Kröfur til sumarhita eru því ekki eins miklar og hjá vorhveiti. Vetrarhveiti hentar einungis þar sem vetrarveðráttá er stöðug með litlum svellalögum og þar sem er góður sumarhiti.

Arktika	Bor.	Vetrarþolið, uppskerumikið, miðlungi fljótþroska og hefur staðið sig vel í ræktun. Vart hefur orðið við að stráið sé veikt og því sé hættara við legu en öðru vetrarhveiti.
Björke	SW	Miðlungi vetrarþolið, en fljótþroska síðara árið. Hefur reynst viðunandi í ræktun hér. Uppskera í meðallagi.
Harnesk	SW	Sænskt yrki sem getur gefið ágæta uppskeru.
Magnifik	SW	Erlendar niðurstöður segja að þetta sé vetrarþolnasta yrkið á markaðnum. Í tilraunum hér hefur verið staðfest, að það sé með þeim þolnustu. Uppskerumikið, en fremur seint til þroska.
Stava	SW	Sænskt yrki sem gefið hefur mikla uppskeru hér á landi.
Urho	Bor.	Gamalt yrki, einstaklega vetrarþolið og fremur fljótþroska. Uppskera þó heldur í minna lagi. Hefur verið notað hér.

Vetrarrúgur (*Secale cereale*)

Sáð í júlí - ágúst. Rúgur er mun vetrarþolnari en vetrarhveiti og þar með ekki eins áhættusamur í ræktun. Hitabörf síðara árið er þó ekki ólík því, sem er hjá hveiti. Rúgur er hávaxinn og getur gefið mikla kornuppskeru og mikinn hálm.

Reetta	Bor.	Hefur reynst vel bæði í tilraunum og ræktun. Er vetrarþolið og uppskerumikið yrki, en ekki sérlega fljótt til þroska.
Caspian	SW	Sett hér til vara. Hefur ekki verið reynt hér í tilraunum. Erlendis er það talið uppskerumikið og mælt er með því fyrir norðurhluta Svíþjóðar.

Olíujurtir (*Oil crops*)

Hér er eingöngu um að ræða tegundir af ættkvíslinni *Brassica*. Annars vegar er það nepja (*rybs* á Norðurlandamálum, af sama stofni og næpa) og hins vegar repja (*raps* á Norðurlandamálum, af sama stofni og gulrófa). Af báðum tegundum eru til vetrar- og sumarabrigði. Olían er hér fyrst og fremst nýtt til manneldis en einnig sem eldsneyti (lífdísel). Fræhratið sem verður eftir við olíuvinnsluna er mjög gott og próteinríkt fóður. Hálmurinn er góður undirburður.

Olíurepja (*Brassica napus var. olifeira DC*)

Getur gefið mun meiri uppskeru en nepja, ef veðurfar leyfir. En er viðkvæmari á öllum sviðum. Vetrarþol vetrarabrigðanna er takmarkað og fara umhleyppingar og langvinn svellalög verst með það. Öruggst er að rækta vetrarabrigðin í innsveitum og þar sem sumarhiti er vel yfir meðallagi. Vetrarrepjan þarf frekar hlýtt sumar til að ná fullum þroska. Hitta verður á afbragðssumar, ef uppskera á að nást af sumarrepju þar sem sumur eru löng.

Vetraryrki:

Galileo	SW	Vetrarþol í meðallagi af repju að vera. Tiltölulega fljótt til þroska síðara árið. Hefur verið reynt héraendis í tilraunum og notað eitthvað.
Rohan	NP	Hefur gefið góða raun í einni tilraun héraendis.
Visby	NP	Hefur sömuleiðis gefið góða raun í einni tilraun hér á landi.

Sumaryrki:

Tamarin	SW	Hefur verið tvisvar í tilraunum hér og reynst skást reyndra yrkja. Vonir um þroska þess eru þó ekki miklar.
Trapper	NP	Þetta yrki var langbest í einni tilraun, en hefur ekki verið prófað oftar.

Olíunepja (*Brassica rapa var. olifeira DC*)

Vetrarabrigðið gefur meiri vonir um þroska en sumarabrigðið, því að það byrjar vöxtinn snemma vors. Eins gefur það von um meiri uppskeru. Á móti kemur sá áhættuþáttur, hvort vetrarabrigðið lifir veturinn eða deyi drottni sínum. Vetrarþol er meira en í repju og lifir af venjulegan vetur hér á landi. Sumarnepja þarf mjög langan vaxtartíma til að þroska fræ eins og á láglandi víða sunnanlands í skjóli jökla. Sumarnepja gefur alla jafna minni uppskeru en vetrarnepja sem hefur lifað af veturinn og er því fyrr af stað á vorin. Yrkjaframboð af olíunepju er mjög takmarkað.

Vetraryrki:

Largo	SW	Nokkuð vetrarþolið. Lifir best þar sem veðráttu er stöðug, annað hvort snjór og frost allan veturinn eða jöfn hlýindi. Ef vetrarnepjan lifir veturinn, á hún yfirleitt ekki í vandræðum með að ná þroska sumarið eftir.
-------	----	---

Sumaryrki:

Cordelia	Bor.	Hefur að jafnaði gefið nýtilega uppskeru bæði í tilraunum og ræktun.
Juliet	Bor.	Áþekkt undanfarandi yrki og jafnmikið reynt. Nokkurn veginn öruggt í ræktun, en uppskeruvonir ekki alltaf miklar.

Iðnaðarjurtir (*industrial plants*)

Iðnaðarhampur (*Cannabis sativa*)

Iðnaðarhampur er mjög hávaxin nytjaplanta sem er áburðarfrek og þarf langan vaxtartíma við íslenskar aðstæður til að ná ásættanlegri uppskeru. Best er að rækta hann á hlýjum og skjólgóðum stöðum í frjósömu landi því hann þolir illa vindálag og frost seinnihluta sumars og á haustin þegar hann hefur náð fullri hæð sem er rúmlega tveir metrar.

Í seinni tíð hefur einungis ein yrkjatíraun verið gerð hér á landi og aðeins í eitt ár. Alls voru prófuð 5 yrki og reyndist ekki vera mikill munur á milli þeirra. Þess vegna lenda þau öll hér á þessum lista. Yrkin skiluðu þokklegri uppskeru sem var á bilinu 6,5-8,7 þurrefnistonn af hektara og þurrefnishlutfallið var á bilinu 22-28%. Hæðin var á bilinu 2,1-2,3 metrar eftir yrkjum.

Fedora	FNPC	Með mestu þurrefnisuppskeruna ásamt Ferimon.
Felina	FNPC	Með hæsta þurrefnishlutfallið ásamt Ferimon.
Ferimon	FNPC	Með hæsta þurrefnishlutfallið ásamt Felina og mestu þurrefnisuppskeruna ásamt Fedora af þessum yrkjum.
Futura	FNPC	Með næstminnstu þurrefnisuppskeruna af þessum yrkjum.
Santhica	FNPC	Með lægsta þurrefnishlutfallið og minnstu uppskeruna af þessum yrkjum.

Gras- og golfflatir (*turf grasses and greens*)

Margar tegundir, sem notaðar eru í grasflatir í görðum húsa, á umferðareyjar og í almenningsgarða, hafa verið prófaðar í tilraunum hér á landi. Frá árinu 2007 hafa verið gerðar tilraunir í samstarfi við hin Norðurlöndin með tegunda- og yrkjaprófanir fyrir golfflatir. Út frá niðurstöðum þessara tilrauna og annarra hefur verið útbúinn norrænn listi með yrkjum sem mælt er með í grasflatir annars vegar og golfflatir hins vegar (www.scanturf.org). Golfflatayrkjunum er til viðbótar skipt upp í norður- og suðursvæði. Við mælum með því að þessi listi sé notaður þegar menn taka ákvarðanir um val á tegundum og yrkjum og sái ekki öðrum yrkjum í golfflatir en þeim sem eru tilgreind fyrir norðursvæðið. Í listanum eru einnig birtar einkunnir fyrir ýmsa eiginleika sem viðkomandi yrki hafa fengið í tilraununum og hægt er að raða yrkjunum eftir mismunandi eiginleikum.

Hér eru listaðar þær tegundir og yrki, sem hafa verið í prófunum hérlendis og reynst vel.

Túnvingull (*Festuca rubra*)

Í heildina hefur túnvingull lifað betur en aðrar tegundir í golfflötum hér á landi. Tvær undirtegundir túnvinguls hafa verið prófaðar, *commutata* og *tricophylla*. Túnvingull er ekki áburðarfrekur og hefur ágætt þol gagnvart sjúkdómum. Hann hentar því vel hér á landi.

Commutata

Bargreen	Bar.
Barswing	Bar.
Cygnus	SW
Greensleeves	DLFT
Linda	Gram.
Musica	Bar.
Olivia	EuroG.

Tricophylla

Amarone	DLFT
Baroyal	Bar.
Cezanne	Inno.
Corrida	DLFT
Niola	EuroG.
Viktorka	Bar.

Língresi (*Agrostis*)

Língresið hefur ekki reynst eins vetrarþolið og túnvingull hérlendis og einnig reynst viðkvæmara fyrir sveppasmiti. Língresi þarf meiri áburð en túnvingull.

Týtulíngresi (*Agrostis canina*)

Avalon	SRO
Legendary	DLFT
Vesper	ScanS.
Villa	Inno.

Hálíngresi (*Agrostis capillaris*)

AberRoyal	ScanS.
Bardot	Bar.
Jorvik	DLFT
Leirin	Gram.
Nor	Gram.

Skriðlíngresi (*Agrostis stolonifera*)

CY-2	DLFT	Reyndist betur en önnur yrki í tilraun á Korpu.
Independence	Inno.	
MacKenzie	ScanS.	

Vallarrýgresi (*Lolium perenne*)

Vallarrýgresi er fljótt til og þekur vel. Nokkur yrki voru í prófun hér. Það hefur ekki eins mikið vetrarþol og túnvingull og þarf meiri áburð.

Columbine	DLFT	
Mondial	AS	
Ronja	SW	Tekur flestum yrkjum fram árið eftir sáningu í Mið- og Norður-Noregi.

Snarrótarpuntur (*Deschampsia caespitosa*)

Barcamp	Bar.
---------	------

Skuggasveifgras (*Poa supina* Schrad.)

Supranova	EuroG.
-----------	--------

Vallarsveifgras (*Poa pratensis*)

Conni	DLFT	Þolið og gefur fallega flöt.
Julia	Inno.	

Sauðvingull (*Festuca ovina* L. var. *duriuscula*)

Crystal	DLFT	Þolið og gefur fallega flöt.
---------	------	------------------------------

Útigrænmeti (*outdoor vegetables*)

Kartöflur (*Solanum tuberosum*)

Fjöldi kartöfluyrkja er í boði. Útlend yrki, mörg hver, ná ekki að safna því þurrefnisinnihaldi á íslensku sumri að þau verði ákjósanlegar neyslukartöflur. Til heimilisnota henta því íslensku yrkin að jafnaði betur. Í annan stað þarf að finna yrki sem henta til framleiðslu á forsoðnum kartöflum. Til þess verður að skræla kartöflurnar hráar og augun verða því að vera grunn og það á ekki að jafnaði við um íslensku kartöflurnar.

Annabelle	HZPC	Valin úr tilraunum Lbhí og Matís 2007-11. Heldur vatnskennd miðað við íslensku yrkin, grasið lítið, en ákaflega margar kartöflur og jafnstórar undir hverju grasi. Þykir einstaklega bragðgóð. Kartaflan er aflöng með grunn augu, en eitthvað sem minnir á krók á öðrum enda gerir hana illa hæfa til verksmiðjuvinnslu.
Belana	EP	Valin úr tilraunum Lbhí og Matís 2007-11. Þurrefni með betra móti af útlendum kartöflum að vera, er þó ekki á við íslensku yrkin. Kartaflan þykir bragðgóð, yfirvöxtur er lítill. Kartaflan er ávöl og með grunn augu og hentar vel til verksmiðjuvinnslu.
Gullauga		Í innlendri stofnrækt. Þurrefnisrík, þéttar kartöflur með nokkuð djúpum augum, grasið með meira móti. Bragðið er vellátið og kunnuglegt, enda er Gullauga undirstaðan í kartöfluræktun til matar hér á landi og skilar öruggri uppskeru.
Helga (Rautt Gullauga)		Í innlendri stofnrækt. Yrkið telst vera rautt litarafrígið af Gullauga og er ekki frábrugðið því á annan hátt.
Premiere		Í innlendri stofnrækt. Þurrefni ekki eins mikið og í íslensku yrkjunum þremur, grasið lítið. Bragðið svolítið sérkennilegt og ekki við allra hæfi. Kartöflurnar vænar og vellagaðar með grunn augu.
Rauðar íslenskar		Í innlendri stofnrækt. Þurrefnisríkar og bragðgóðar, grasið áberandi mikið. Ræktaðar hér við órofa vinsældir í 250 ár. Liturinn er rauður og augun djúp. Yrkið hentar því ekki til verksmiðjuvinnslu, en gefur þeim mun betri neyslukartöflur.

Gulrófur (*Brassica napus, var. napobrassica*)

Gulrófur voru lengi mikilvæg ræktunaryrki. Þótt dregið hafi úr gulrófnarækt skiptir hún enn máli. Ræktuð voru hér mörg staðbrigði af rófum framan af 20. öld. En þegar rófur eru ræktaðar til fræs utandyra, þá er mikil hætta á blöndun við skyld afgangi, svo sem repju, sem er í raun sama tegund og gulrófan. Þetta kom greinilega fram, þegar farið var að rækta fræ af íslenskum gulrófum í Danmörku til sölu. Gulrófu yrki eru ekki til á opinbera sáðvörulista ES og ekkert yrki er skráð á Íslandi.

Mariúbakkarófa	Lbhí	Sama rófa og nefnd var Kálfafellsrófa um miðja síðustu öld. Er fremur smá, en vellöguð og þykir einstaklega bragðgóð. Einkennist af því að kálið er fyrirferðarlítið og liggur flatt, en rís ekki upp. Stofnfræ er til, en ekki er framleitt fræ af Mariúbakka rófu eins og er.
Sandvíkurrófa	HJ	Úrval úr íslenskum gulrófum eins og þær voru orðnar um 1980 eftir margra kynslóða fræækt í Danmörku. Rófan er meðalstór, vellöguð og þykir bragðgóð. Kálið upprétt. Fræ er ræktað í gróðurhúsi hérlendis og fræmæður valdar af kostgæfni.

Vige	Log	Stórvaxin gulrófa af Þrándheimskyni. Sögð þægileg í ræktun og meðförum og skilar mikilli uppskeru. Rófurnar eru dálítið beiskar, en bragðið fellur neytendum í geð. Stendur undir bróðurpartinum af gulrófuræktun hérlendis. Bláðmikil, hentar vel í vélupptöku.
Vigod	Log	Úrval af Vige stofni sem skilur sig úr með kröftugri vöxt en Vige.

Hvítkál (*Brassica oleracea var. capitata*)

Parel	Bejo	Gamalt yrki. Fljótvasið sumarkál.
Jetma	RZ	Fljótvasið sumarkál.
Castello	Haz.	Seinvaxið kál sem hentar til geymslu.

Blómkál (*Brassica oleracea var. botrytis*)

Momentum	SVS	Fljótvasið.
Arizona	SVS	Seinvaxið og uppskerumikið.
Freedom	SVS	Seinvaxið og uppskerumikið.
Flamenco	Bejo	Seinvaxið, uppskerumikið. Stuttur uppskerutími.

Spergilkál (*Brassica oleracea var. silvestris*)

Aquiles	Sak.	Fljótvasið.
Ironman	SVS	Seinvaxið.
Marathon	Sak.	Seinvaxið.

Kínakál (*Brassica rapa var. pekinensis*)

Manoko	Bejo	Fljótvasið sumarkál.
Bilko	Bejo	Seinvaxið kál sem hentar til geymslu.

Grænkál (*Brassica oleracea var. acephala*)

Reflex	Bejo	
Oldenbor	Bejo	Nýtt yrki, betrubætt Reflex.

Gulrætur (*Daucus carota*)

Napoli	Bejo	Fljótvasnar, hentar í sumarsölu.
Namdal	Bejo	Haustgulrót, hentar til vetrargeymslu.
Romance	Nun.	Haustgulrót, hentar til vetrargeymslu.

Ber (*Berries*)

Jarðarber (*Fragaria x ananassa*)

Útiræktun jarðarberja er möguleg hér á völdum stöðum. Gróðurreitir og akrýldúkur flýta fyrir uppskeru. Yfirbreiðsla yfir blómgunartíma veldur lélegri frjóvgun. Yrkjunum er raðað eftir því hve fljótt þau þroska ber, þau fyrstu frá um 20/7–20/8. Hin seinni frá því um 30/7- og fram í frost.

Glima	Norskt	Snemþroska harðgert yrki. Planta fremur smá. Ber miðlungsstór, vel löguð, bragðgóð með súrum keim. Þroskar ber frá um 20/7. Uppskerumikil allt að 500 gr. á plöntu.
Jonsok	Norskt	Harðgert yrki meðalsnemþroska en seinna en Glima. Þolið gegn mjöldögg og grámyglu. Ber meðalstór.
Zephyr	Danskt	Harðgert yrki, litlar plöntur. Fremur snemþroska. Ber meðalstór til stór með súrum keim. Viðkvæm fyrir mjöldögg.
Korona	Hollenskt	Stórar uppréttar plöntur. Seinþroska. Þroskast illa í köldum árum. Ber mjög stór og vel löguð, sæt og bragðmikil. Plöntum hættir við kali.
Bounty	Kanadískt	Plöntur stórar. Hefur reynst vel í útiræktun í Eyjafirði. Frekar seinþroska. Berin eru stór, vel löguð, sæt og dökkrauð.

Rifsber (*Ribes x pallidum* og *Ribes rubrum*)

Rifsber eru samheiti á bæði tegundum og tegundablendingum.

Jonkheer van Tets, <i>R. rubrum</i>	Hollenskt yrki. Harðgert á Suðurlandi og gefur góða uppskeru á skjólsælum stöðum. Gaf álíka eða betri uppskeru en Rauð hollensk í tilraunum á Möðruvöllum í Hörgárdal en kól meira. Langir berjaklasar og stór ber.
Hvít hollensk, <i>R x pallidum</i>	Með gulhvít ber og sætari á bragðið en Rauð hollensk. Harðgert á Suðurlandi og gefur ágæta uppskeru í skjóli.
Rauð hollensk, <i>R x pallidum</i>	Gamalreynt yrki sem hefur verið í ræktun á Íslandi frá a.m.k. um 1830. Þroskar ber vanalega um og eftir mánaðarmót ágúst/september. Uppskera getur brugðist norðanlands í köldum sumrum.

Sólber (*Ribes nigrum*)

Fjöldi gamalla og nýrra yrkja af sólberjum gefur kost á að velja yrki eftir þroskatíma berja, bragði, stærð og hentugleika til notkunar. Bragð og þéttleiki sólberja er mjög mismunandi og henta því ýmist til sultugerðar, frystingar eða að vera etin beint af runnanum. Þroskatími er frá lokum júlí til loka ágúst.

Jänkisjärvi	Finnskt	Upprétt vaxtarlag. Snemþroska, mjög harðgert yrki sem hentar vel norðanlands og austan en er hætt við að lifna snemma og lenda í seinum vorhretum sunnanlands. Mikil uppskera og stór ber.
Melalahti	Finnskt	Upprétt og sterklegt vaxtarlag. Mjög harðgert og snemþroska yrki. Mikil og góð reynsla. Getur kalið í kaldari sveitum og köldum árum norðanlands og austan. Berjaklasar þroskast missnemma á greinum en þeir fyrstu eru mjög snemþroska, hefur því nokkuð langan uppskerutíma. Ber góð til neyslu beint af runna. Hentar ekki til berjaframleiðslu, en vel í heimilisgarða, útivistarskóga og á skólalóðir.
Nikkala XI	Sænskt	Mjög harðgert yrki en runninn er nær jarðlægur og þarf að binda greinarnar upp. Mikil og stór ber. Gefur mjög mikla uppskeru en þroskar nokkuð seint. Uppskerumest sólberjaryrkja á Möðruvöllum í Hörgárdal.

Polar	Dafo	Runni uppréttur. Hefur reynst öruggur á höfuðborgarsvæðinu. Ónæmur fyrir mjöldögg og blóm þola næturfrost. Meðalstórir klasar með stórum berjum sem þroskast snemma og jafnt. Mikil uppskera. Berin bragðdauf en henta til sultugerðar og stórframleiðslu.
Storklas	Sænskt	Var kynnt sem endurbætt yrki af Öjebyn í Svíþjóð. Runni uppréttari en Öjebyn en greinar leggjast undan þegar berin þroskast. Ónæmur fyrir mjöldögg. Ber mjög stór, en þroskast nokkuð seint. Berin eru bragðgóð, nokkuð súr og með þykku hýði, henta vel til frystingar og sultugerðar. Góð reynsla á höfuðborgarsvæðinu.
Sunderbyn II	Sænskt	Snemmproska og harðgert yrki, ónæmt fyrir mjöldögg. Líklega harðgerasta yrkið fyrir kaldari sveitir norðanlands og austan en er hætt við að lifna snemma og lenda í seinum vorhretum sunnanlands. Uppskera nokkuð mikil. Ber frekar smá.
Öjebyn	Sænskt	Runni uppréttur en greinar leggjast nokkuð mikið niður sérstaklega í niturríkum jarðvegi. Ónæmt fyrir mjöldögg. Getur kalið í kaldari sveitum og köldum árum norðanlands og austan. Blómgast seint og þroskar ber jafnt en fremur seint. Ber stór, bragðmikil og góð. Hentar vel í heimilisgarða.

Stikilsber (*Ribes uva-crispa*)

Þroska ber nokkru síðar en rífs, oft ekki fyrr en upp úr miðjum september. Ná ekki þroska í öllum árum. Þau yrki sem ræktuð eru héraendis eru blendingar milli ameríksks stikilsbers (*Ribes hirtellum*) og evrópsks (*Ribes uva-crispa*)

Hinnomäki gul	Einnig kallað Hinnonmäen Keltainen. Þolinn gegn mjöldögg. Ber gulgræn með þunnu hýði. Sæt og góð fersk.
K. F. Packalen	Ber gulgræn til græn. Góð uppskera á höfuðborgarsvæðinu.
Lepaan Punainen	Uppréttur og nokkuð hávaxinn. Nær árviss og mikil uppskera sunnan- og vestanlands. Þolinn gegn mjöldögg. Stór brúnrauð ber.

Landgræðslutegundir (*Land reclamation species*)

Við uppgræðslu þarf að velja tegundir og yrki með hliðsjón af aðstæðum og markmiði uppgræðslunnar. Svæði sem á að græða einkennast oft af frostlyftingu og næringarskortri og markmiðið er að binda yfirborðið. Sömu yrki geta líka hentað til ræktunar grasflata, þar sem ekki er búist við mikilli umhirðu.

Ef óskað er eftir þekju samsumars má nota skammlífari tegundir og yrki úr túnræktar- og gras-flatalista. Þau munu hopa fyrir innlendum gróðri.

Túnvingull (*Festuca rubra*)

Angela	DLFT	Ekki prófað á Íslandi.
Center	Inno.	Ekki prófað á Íslandi.
Cindy	Inno.	Ekki prófað á Íslandi.
Frigg	Gram.	Uppskerulítið yrki, fremur gisið. Talið geta komið í stað Leik í Noregi. Ekki prófað á Íslandi.
Koket	AS	Álitlegt skv. norskum tilraunum. Fremur uppskerumikið. Ekki prófað á Íslandi.
Leik	Gram.	Öflugt yrki til uppgræðslu, en verður gisið þar sem frostlyfting er.
Sámur	Lbhí	Myndar góða þekju og hamlar frostlyftingu sæmilega.
Wilma	SW	Ekki prófað á Íslandi.

Vallarsveifgras (*Poa pratensis*)

Fylking	SW	Harðgert og þurrkþolið og myndar þéttan svörð.
Lavang	Gram.	Harðgert og þurrkþolið og myndar þéttan svörð.

Beringspuntur (*Deschampsia beringensis* Hult.)

Beringspuntur hefur reynst næstur melgresi í þoli á sandsvæðum. Hann er þurrk- og vetrarþolinn, en þolir frostlyftingu illa.

Origin Norcoast Lbhí

Melgresi (*Leymus arenarius* L. Hochst.)

Fræi er safnað af nokkrum staðarafbrigðum og notað til að hefta sandfok.

Snarrótarpuntur (*Deschampsia caespitosa*)

Snarrót er ekki eftirsóknarverð í tún. Hún getur hins vegar auðveldlega sáð sér inn í tún bænda frá vegköntum. Þess vegna ætti ekki að nota hana á láglandi og ekki á svæðum þar sem lítið er af henni. Ekki eru til viðurkennd yrki af snarrót. Fræ er tekið af staðarafbrigðum af ótilgreindum uppruna.

Sauðvingull (*Festuca ovina* L. var. *duriuscula*)

Sauðvingull myndar þetta gróðurmottu, sem bindur yfirborðið vel og hamlar frostlyftingu. Lítið bitinn er líður á sumarið. Sauðvingull hentar líka vel í grasflatir, þar sem umhirða er lítil.

Quatro   Inno.   Fremur fljótt til og hamlar frostlyftingu vel. Ekki þolið við erfið skilyrði.

Viðauki I

Listi yfir framleiðendur/eigendur *producers/owners of the varieties*

AS	Advanta Seeds BV, P.O. Box 1, 4410 AA Rilland, Holland.
ASP	Asmus Soren Petersen, Postfach 6, 24976 Langballig, Þýskaland.
Bar.	Barenbrug Holland B.V., P.O. Box 1338, 6501BHNijmegen, Holland.
Bejo	Bejo Zaden BV, Warmenhuizen, 1749 ZH, Holland.
Bor.	Boreal Plant Breeding, Myllytie 10, 31600 Jokioinen, Finland.
BPG	Bayerische Pflanzenzucht Gesellschaft EG & Co. KG Elisabethstrasse 38, 80796 Munchen, Þýskaland.
Ceb.	Cebeco Zaden B.V., Lisdoddeweg 16, Lelystad, 8219 PR, Holland.
Dafo	Dansk Forskning, Udkærvej 15, Skejby, DK 8200, Århus N.
DvP	Departement voor Plantengenetica en veredeling (DvP), Caritasstraat 21, Melle, Belgíu.
DLFT	DLF-Trifolium A/S, P.O. Box 19, Højerupvej 31, 4660 Store Heddinge, Danmörk.
DS	Deutsche Saatveredlung Lippstadt-Bremen GmbH zu Lippstadt.
EP	Eurolant Pflanzenzucht GmbH, P.O. Box 1380, Lüneburg 21303, Þýskaland.
FNPC	Féd. Nat. des Prod. de sem. de Chanvre, 20, rue Paul Ligneul. Lemans, F-7200, Frakkland.
EuroG.	Euro Grass B.V., P.O. Box 26, 6590 AA Gennepe, Holland.
Gram.	Graminor AS, Björke Forsøgsgård, N-2344 Ilseng, Noregur.
GSSG	G. Schneider Saatzucht GmbH, Postfach 6, 24976 Grundhof, Þýskaland.
Haz.	Hazera Seeds B.V. Made, 4920 AA. Holland.
HJ	Hannes Jóhannsson, Stóru-Sandvík, 801 Selfoss, Ísland.
HZPC	HZPC Holland B.V., Edisonweg 5, 8501 XG Joure, P.O.Box 88, 8500 AB Joure, Holland.
Inno.	Innoseeds bv, c/o Højerupvej 31, DK 4660 Store Heddinge, Danmörk.
JZ	J. Joordens Zaadhandel BV, Holland.
Kraj.	Instytut Krajowych Włokien Naturalnych, ul. Wojska Polskiego 71b,60-630 Poznan, Pólland.
KWS	KWS LOCHOW GMBH, Postfach 11 97, 29296 Bergen, Þýskaland.
LG	Limagrain UK Ltd, Bretland.
Log	LOG, Postbox 141, Ökern, N-0580 Oslo, Noregur.
Lr	Landgræðslan, Gunnarsholti, 850 Hella, Ísland.
Nun.	Nunhems BV, Haelen, 6080 AA, Holland.
Nick.	Nickerson Seeds Ltd, Joseph Nickerson Research Centre, Rothwell, Lincolnshire, England.
NP	Norddeutsche Pflanzenzucht Hans-Georg Lembke KG, Hohenlieth, 24363 Holtsee, Þýskaland.
Oseva	Oseva UNI a.s., Chocen Na bile 1231, 565 14 Chocen, Tékkland.
PBI	PBI Cambridge Ltd, Maris Lane, Trumpington, Cambridge, CB2 2LQ, England.
Poz.	Poznanska Hodowla Roslin Sp.zoo, z/s w Tulcach 250 B, ul. Kasztanowa 5,63-004, Tulce, Pólland.
Lbhí	Landbúnaðarháskóli Íslands, Keldnaholti, 112 Reykjavík, Ísland.
Lima	Limagrain UK Ltd, FAO R Brewster, Market Rasen, Rothwell, Lincs, LN 76DT, Bretland.
R2n	R2n, BP 3336, Rodex Cedex 09, 12033, Frakkland.
RVS	Rå videregående skole, avd. naturbruk, Laskenvn. 3, Borkenes, N-9475, Noregur.
RZ	Rijk Zwaan Zaadteelt en Zaadhandel B.V., Postbus 40, De Lier, 2678 ZG, Holland.
Sak.	Sakata Holland BV, Aalsmeer, 1430 AE, Holland.
SeCan	SeCan Association, 400-300 Terry Fox Drive, Kanata, Ontario K2K 0E3, Kanada.
SeCan1	Joseph Nyachiro, Alberta Agriculture and Rural Development, Lacombe, Alberta, Kanada.
SeCan2	Patricia Juskiw, Alberta Agriculture and Forestry, Lacombe, Alberta, Kanada.

SES SESVanderHave NV/SA, Belgía.
SISL Sharpe's International Seeds Ltd, Boston Road, Sleaford, Lincs., NG34 7HA, England.
SRO Seed Research of Oregon Inc., P.O. Box 1416, CORVALLIS, Oregon 97339, USA.
SS Smith Seed Services, Halsey, Oregon, USA.
SVS SVS Holland BV, Postbus 22, Enkhuizen, 1600 AA, Holland.F
SW Lantmännen SW Seed AB, S-268 81 Svalöv, Svíþjóð.
TG Tollef Grindstad,1890 Rakkestad, Noregur.

Viðauki II

Sáðmagn helstu tegunda (*seed rates for species*)

Í flestum tegundum hafa engar eða mjög fáar sáðmagnstilraunir verið gerðar hér á landi. Ráðlagt sáðmagn byggir því mest á erlendum heimildum.

Tegund	kg/ha í hreinrækt	
Axhnoðapuntur	25–30	
Beringspuntur	15–20	
Bygg	180–200	Grænfóður 200
Einært rýgresi	30–40	
Fóðurerta	200–250	Með 100–150 kg af höfrum eða byggi
Fóðurflækja	100	Með um 100 kg af höfrum eða byggi
Fóðurlúpína	200	
Fóðurmergkál	8–10	
Fóðurrepja	8–15	
Gulrófur	1–2	
Hafrar	180–200	Grænfóður 200-250
Hampur	20-25	
Háliðagras	25–30	
Hestabaunir	200-300	
Hálíngresi	10–15	
Hávingull	25–30	
Hestabaunir	250	
Hvítsmári	9–11	3–5 í blöndu,
Olíunepja	6–8	
Olíurepja	4–6	
Rauðsmári	12–14	6–8 í blöndu
Refasmári	20-40	
Sandfax	35–40	
Sauðvingull	25–30	
Snarrótarpuntur	15–20	
Stórvingull	25–30	
Strandreyr	25–30	
Túnsmári	12–14	
Túnvingull	25–30	
Vallarfoxgras	20–25	
Vallarrýgresi	25–35	
Vallarsveifgras	20–25	
Vetrarhveiti	180–200	
Vetrarrúgur	180–200	Grænfóður 200
Vorhveiti	180–200	

Tegundir í grasflatir

Tegund	kg/ha í hreinrækt
Hásveifgras	150-200
Língresi	70-100
Sauðvingull	250-300
Túnvingull	250-300
Vallarrýgresi	350-400
Vallarsveifgras	150-200

Viðauki III

Yrki túngrasa í tilraunum (*grass varieties in experiments*) frá 1986

Eftirtalin yrki voru prófuð í tilraunum Lbhí, Rala og Lbh árin 1986–2018. Ártölin eru sáningarár tilrauna. Niðurstöður hafa verið birtar í ritum um jarðræktarrannsóknir, Riti Lbhí og Fjölríti Rala.

Vallarfoxgras (*Pheum pratense*)

Adda	05, 99, 98, 96, 94, 92
Bodin	96, 94, 92
Bor 0402	14
Diandra	17
Dorothy	17
Dubingiai	14
Engmo	05, 92, 17
Grindstad	09, 05, 96, 94, 12, 17
Gunnar	12, 17
Hertta (B0504)	14, 17
Iki	96, 94
Jarl	05
Jonatan	05, 99, 98, 96, 94
Korpa	12
Lerke	17
Lidar	09, 12, 17
Liljeros	12, 17
NOR 2	99, 98
Noreng	09, 05, 12, 17
Nuutti	09, 14, 12, 17
Ragnar	05
Rakel	09, 12, 17
Rhonia	12, 14
Rubinia	12, 14
Saga	94
Snorri (NOR 1)	94, 96, 98, 99, 05, 09, 12, 14, 17
Solo	94
Switch	09, 12, 17
Swnt 0403	12, 14
Tenho	09, 17
Tia	14
Tika	14
Tryggve	12, 14, 17
Tuukka	09, 99, 98, 96, 94, 17
Tuure	12, 14
Uula	09, 17
Varg	14, 17
Varis	14
Vega	05, 99, 98, 96

Túnvingull (*Festuca rubra*)

Bar HFrr58	90
Center	90
Cindy	90
Gondolin	90
Is 305	92
Leik	93, 90
Pernille	90
Raud	93
Recent	90
Rubin	90
Tamara	90
Tridano	90
Wilma	90
Wilton	90

Vallarsveifgras (*Poa pratensis*)

Amazon	90
Ampellia	90
Avanti	90
Balin	90
Bar VB8811	90
Bar VB985	90
Barlympia	90
Barvictor	99, 90
Conni	99, 90
Dalabrandur	92
DP-81-89	90
Eiríkur rauði	99
Erte	90
Fylking	99, 92, 93, 90
Golf	90
Haga	90
Knut	99, 09, 12
Kupol	09, 12
Lavang	99, 92
Leikra	99, 93
Mardona	99
Miracle	90
Opal	90
Oxford	99

P-032	90	SWEr3520	05
Primo	99, 92	Tetramax	96, 95
RIPop8904	99	Trygve	12, 09
Sobra	05, 99		
Sælingur	92	Rývingull (× <i>Festulolium</i>)	
Unna	90	Felina	09, 12
		Felopa	05, 11, 12
Fjallasveifgras (<i>Poa alpina</i>)		Fox	11
Halti	14	Hostyn	11
		Hykor	11
Vallarrýgresi (<i>Lolium perenne</i>)		Paulita	11
AberMara	96, 95	Perseus	11
Arka	12	Perun	11
Arvella	12	Punia DS	14
Arvicola	12		
Baristra	05, 96, 95	Hybrid rýgresi (<i>Lolium perenne</i>×<i>multiflorum</i>)	
Birger	12, 11, 09, 05	Fenre	11
Cavia	12		
Einar	12	Hávingull (<i>Festuca pratensis</i> Huds.)	
Fagerlin	12, 11	Alanta	14
Falk	12	Arni	14
Figgjo	09, 11, 12	Boris	96, 95
Fjaler	12	Evert (Bor 20603)	14
FuRa9001	96, 95	Fure	05, 96, 95
Gunne	12	Ilmari	09
Indiana	11	Inkeri	09, 12, 14
Indicus	11	Kasper	05, 09, 12
Irene	12	Klaara	12, 14
Ivana	12	Laura	96, 95
Ivar	09, 11, 12	Lifara	96, 95
Jaran	11	Minto	12, 14
Leia	12	Norild	05, 09, 11, 12
Lilora	96, 95	Revansch	12, 14
Liprinta	96, 95	Salten	05, 96, 95
LøRa9401	05	Silva	14
Malta	12	Tored (SW 3072)	12, 14
Mathilde	11	Valtteri	12, 14
Napoleon	96, 95	Vestar	14
Norlea	12	Vidar	12, 14
Picaro	11	Vigdis	96, 95
Pionero	12	Vinjar	12, 14
Premium	12		
Raidi	12	Háliðagras (<i>Alopecurus pratensis</i>)	
Raigt5	96, 95	Alko	05
Raite	12	Barenbrug	99
Riikka	12, 11	IS 2	99
Roy	96, 95	IS 3	99
Salamandra	12	IS 4	99
Spidola	12	Íslenskt (IS 1)	05, 99
Svea	12, 05, 96, 95	Lipex	99, 95

Nr 4042	95	Lone	09, 12
Oregon	92	Peggy (SWárk 03063)	12, 14
Seida	05, 99, 95	Pradi	86
Skriðliðagras	95	Reipo (LøRk8802)	05, 00
		Saija	12, 14
		Sandis	14
Axhnoðarpuntur (<i>Dactylis glomerata</i>)		Sámsstaðir	96, 94, 88
Akstuole	14	Selma (Bor 0802)	14
Apelsvoll	05	Torun	05, 09
Frisk	05	Varte	14
Glorus	05	Yngve	09, 12
Hattfjellidal	05		
Laban	09, 12, 14	Hvítsmári (<i>Trifolium repens</i>)	
Luxor	12, 14	AberCrest	96, 95
Priekulu 30	14	Armena	96
Regenta DS	14	Daile	14
Swante	12, 14	Demand	96
		Dotnuviai	14
Sandfax (<i>Bromus inermis</i> Leyss.)		Edith	14
Leif	05	Hebe	12, 14
Lom	05	Largo (Løk 0014)	12, 14
		Litago (Løk 9601)	05, 09
Hálingresi (<i>Agrostis capillaris</i>)		Norstar	95, 96, 98, 99, 05, 09
Leikvin	09, 12	Prestige	96
N 010	92	Rawo	96
		Rema	96
Tágavingull (Stórvingull) (<i>Festuca arundinacea</i> Schreb.)		Rivendel	95, 96
Karolin	12, 14	S-184	95, 96
Retu	11, 12, 14	Snowy	95, 96, 05, 12
Swaj	09, 12, 14	Tooma	14
		Undrom	86, 95, 96, 14
Rauðsmári (<i>Trifolium pratense</i>)		Túnsmári (<i>Trifolium hybridum</i>)	
Akureyri	86	Alpo	09, 12, 14
Ares	12, 14	Frida	12, 14
Arimaiciai	14	Jogeva 2	14
Betty	12, 14, 05, 03, 02, 00, 96	Menta	14
Bjursele	03, 00, 99, 96, 94, 86	Namejs	14
Björn	86		
Frida	86	Refasmári (<i>Medicago sativa</i>)	
Gandalf (LøRk 0389)	14	Liv	00, 09, 12
Ilte	14	Nexus	09, 12
Jo 0187	86		
Lanse	05		
Lars	09, 12		
Lasang (LøRk 0397)	12, 14		
Lasse	09, 12		
Lavine	09, 12		
Lea (LøRk9309)	00, 05, 09, 12		
Legato (LøRk9415)	00		
Linn (LøRk9753)	00		

Viðauki IV

Sáðvörulistar Evrópska efnahagssvæðisins (EU – plant variety database)

Eftirfarandi slóð gefur upplýsingar um öll yrki sem samþykkt eru á Evrópska efnahagssvæðinu:

http://ec.europa.eu/food/plant/plant_propagation_material/plant_variety_catalogues_databases/search/public/index.cfm

Yrkjalistinn fyrir Ísland sérstaklega hefur þó ekki verið uppfærður lengi.